

Informatie voor de raad

Onderwerp	-	Knelpunten rondom taakstelling Jeugdhulp
Portefeuillehouder	-	J.W. Uitslag (wethouder)
Eenheid	-	Maatschappelijke Ondersteuning
Contactpersoon	-	Jurgen Goejer/Margien Zwaveling
Contactgegevens	-	j.goejer@dalfsen.nl/m.zwaveling@dalfsen.nl
Openbaarheid	-	Openbaar

Behandeld in collegevergadering van	3 mei 2022
Behandeling in raadsvergadering van	30 mei 2022

Kernboodschap:

1. Het college van B&W stelt u voor:
Kennis te nemen van de knelpunten rondom taakstelling Jeugdhulp, als uitwerking van een toezegging aan uw Raad;
2. Deze memo te betrekken bij de behandeling PPN 2023-2026.

Toelichting:

Taakstelling

In de jaren 2018 en 2019 waren de kosten van de jeugdzorg in Dalfsen, evenals in veel andere gemeenten, (fors) gestegen. Dit stond tegenover een dalende rijksbijdrage voor de jeugdzorg. In een streven naar kostenbeheersing was daarom in de programmabegroting 2020-2023 een ombuigingsvoorstel opgenomen en door uw raad vastgesteld. Dit betrof voor Jeugd een taakstelling van € 100.000 per jaar, ingaande 2020 over een periode van 4 jaar (2020, 2021, 2022 en 2023). In totaal een bedrag van € 400.000. Uitgangspunt was de oorspronkelijke begroting Jeugd 2019.

Bij de begrotingsbehandeling destijds, op 4 en 7 november 2019, stond deze taakstelling opgenomen in document bijlage 4.2a 'voorstellen ombuigingen' bij de programmabegroting.

Nr.	Progr.	Beleidsveld	Toelichting maatregel	2020	2021	2022	2023	Motivatie
42	7	jeugdzorg	Taakstelling kosten Jeugdzorg	-100.000	-200.000	-300.000	-400.000	Er is een programmaplan opgesteld om maatregelen te nemen om grip te krijgen op de kosten van de jeugdzorg.

Alle 'voorstellen ombuigingen' zijn destijds als zodanig verwerkt in de begrotingen voor 2020 t/m 2023 en zijn daarmee onderdeel geworden van deze begrotingen.

Zie onderstaand overzicht van de totale jaarlijkse bedragen, zoals opgenomen in de programmabegroting 2020-2023, pag. 15,

	2020	2021	2022	2023
Voorgestelde ombuigingen	1.002.477	1.084.328	983.728	1.093.300

Gerealiseerde budgetten 2020 en 2021

Zoals hiervoor vermeld, is de opgelegde taakstelling 'kosten jeugdhulp' over de jaren 2020 t/m 2023 verwerkt in de begrotingen van 2020 t/m 2023. De taakstelling is echter niet concreet benoemd.

Op basis van de jaarrekeningen zien we dat de afgelopen jaren de volgende budgetten Jeugd zijn begroot en gerealiseerd:

begroting mbt Jeugdwet afgelopen jaren (obv jaarrekeningen)				
Jaar	begroting	begroting na wijziging	realisatie	voordeel/nadeel
2018		5.279	5.998	701
2019	5.312	6.150 (+ 838)	6.938	788 nadeel
2020	6.230	7.241 (+1.011)	7.162	79 voordeel
2021	6.919	7.678 (+ 759)	7.290	388 voordeel

Uit dit overzicht blijkt dat de begrotingen voor jeugdhulp de afgelopen jaren zijn verhoogd. Dit is gedaan op basis van actuele informatie en ontwikkelingen. Zie verderop in deze nota voor een toelichting.

Toezegging College bij begrotingsbehandeling

Tijdens de behandeling op 29 november 2021 van de begroting 2022 in uw Raad, heeft het College (wethouder Uitslag) in de 1^e termijn aan uw Raad toegezegd om uit te leggen welke knelpunten er zijn rondom de bezuinigingen jeugdhulp. **Let op:** dit is een andere toezegging dan T1279.

In deze raadsmemo wordt deze toezegging uitgewerkt.

We beschrijven wat er is gedaan om:

1. Meer grip te krijgen op de jeugdhulp,
2. Welke externe factoren een rol spelen,
3. Welke cijfermatige ontwikkelingen we zien, en
4. Wat er landelijk speelt.

Ad 1) Wat hebben we gedaan om meer grip te krijgen op de jeugdhulp?

In het kader van de taakstelling Jeugd is in 2019 een 'plan van aanpak Jeugd' opgesteld, die begin 2021 is geactualiseerd. Het doel hiervan was om meer grip te krijgen op de facetten die spelen bij het onderwerp jeugdhulp (aantallen, kosten, verwijzers, etc).

In het kader hiervan zijn diverse acties in gang gezet, zoals:

- Analyse van data;
- dossieronderzoek 4 langlopende casussen;
- Monitoring contractafspraken met Raad van de Kinderbescherming (RvdK), Gecertificeerde Instellingen (GI's) en via RSJ gecontracteerde zorgaanbieders;
- Intensivering contacten met huisartsen;
- Intensivering toetsen beschikkingen, etc.

Door deze acties hebben we de afgelopen jaren meer inzicht gekregen in de aantallen jeugdigen die jeugdhulp ontvangen en de kosten.

Ad 2) Externe factoren

Er zijn diverse externe factoren die van invloed zijn op het budget voor Jeugdhulp. Deze ontwikkelingen zijn:

➤ Open einde regeling

De jeugdwet is, net als de Wmo, een zogenaamde open-einde regeling. Dit betekent dat de levering van zorg voorop staat. Een cliëntenstop of een budgetplafond is niet mogelijk. Dit maakt dat uitgaven lastig te voorspellen zijn en een taakstelling niet reëel. De instroom is niet (geheel) te sturen. Hierdoor bestaat het risico dat er meer wordt uitgegeven dan wordt ontvangen en de middelen ontoereikend zijn. Dit risico doet zich ieder jaar voor. Om dit op te vangen is in de begroting 2023 – 2026 een stelpost ad € 300.000 'reserve onvoorzien' opgenomen.

➤ Nieuw inkoopmodel uitgesteld

Het bedrag van de taakstelling is destijds bepaald op basis van de verwachting dat per 1 januari 2021 een nieuw inkoopmodel zou worden ingevoerd. In dit nieuwe model zou meer sturing mogelijk zijn. Meer sturing en grip op wat we inkopen en wat de kosten zijn. Dat zou een bezuiniging/besparing opleveren. Door uitstel van dit nieuwe model hebben we de afgelopen jaren dit instrument niet kunnen gebruiken.

De invoering van het nieuwe inkoopmodel wordt nu voorzien per 1 januari 2023. Op basis van het huidige budget is een doorrekening gemaakt, wat voor impact de nieuwe systematiek heeft op dit budget. Voor de gemeente Dalfsen geeft dit voor 2023 naar schatting een kostenstijging (ipv een eerder verwachte besparing) van 1,9 %. Dit is een bedrag van € 135.000. Een evt. CAO-verhoging kan nog zorgen voor een kostenstijging.

Opgemerkt wordt dat bij deze analyse geen rekening is gehouden met het feit dat in het nieuwe inkoopmodel meer sturing mogelijk is dan nu. Of het nieuwe inkoopmodel dan ook daadwerkelijk een kostenstijging van 1,9% geeft, is nog onduidelijk.

➤ Indexatie tarieven

De tarieven voor regionaal gecontracteerde jeugdzorg zijn zowel in 2020 als 2021 geïndexeerd. Voor 2020 gold een indexering van 4,03%, een totaalbedrag van circa € 250.000. Voor 2021 gold een indexering van 2,86 %, een totaalbedrag van circa € 185.000. De aanpassing van de tarieven komt voort uit een landelijke richtlijn om reële tarieven te betalen,. Ook voor 2022 zijn de tarieven geïndexeerd.

➤ Gemeentefonds

Op dit moment is nog niet bekend wat de meicirculaire 2022 doet. De verwachting is dat dit geen grote wijzigingen geeft, gelet op de extra budgetten voor Jeugd in de septembercirculaire 2021. Zie hierna ook onder 'ad 4) landelijk".

➤ CAO ontwikkeling zorg

Voor 2022 is rekening gehouden met een indexatie van 2,45% (afspraken RSJ). Het risico kan zijn dat dit percentage hoger uit gaat vallen.

➤ Corona

De afgelopen 2 jaar waren uitzonderlijk vanwege de corona-pandemie. De beperkende maatregelen vanwege corona hebben effect gehad op het beroep op Jeugdhulp. Dit zien we vooral terug in een toename van de kosten voor Jeugd GGZ. Of er ook nog een na-ijl effect zal zijn, is een mogelijk risico.

Ad 3) Ontwikkelingen cijfermatig

We zien over de afgelopen jaren een aantal cijfermatige ontwikkelingen.

➤ Uitgaven Pgb

De afgelopen jaren is het aantal jeugdigen met een Pgb, en daarmee de uitgaven voor Pgb, (fors) gedaald. Gelet hierop is een vermindering van het Pgb-budget ingevoerd ad € 150.000. Daartegenover staat een toename van de kosten voor zorg in natura. Dit zijn zgn. communicerende vaten.

➤ Aantal jeugdigen met jeugdhulp

We zien dat de afgelopen jaren het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdhulp is gestegen. Zo steeg het aantal van gemiddeld 502 in 2018, naar gemiddeld 609 in 2021.

De stijging heeft zich voornamelijk voorgedaan van 2018 naar 2019. Daarna is het aantal jeugdigen dat daadwerkelijk jeugdhulp heeft ontvangen nagenoeg stabiel gebleven. Zie figuur 1 in de bijlage.

➤ Percentage unieke jeugdigen met jeugdhulp ten opzichte van aantal jeugdigen

Het percentage jeugdigen met jeugdhulp in de gemeente Dalfsen is de afgelopen jaren gestegen van 6,7% in 2018, naar 8% in 2021. Zie figuur 2 in de bijlage.

Ten opzichte van de regio is dit laag. Van de 11 gemeenten in de regio, staat Dalfsen daarmee op een 9^e plek. Alleen in de gemeente Raalte en Staphorst ligt dit percentage lager. Zie figuur 3 in de bijlage.

➤ Gemiddelde declaratie per jeugdige

De gemiddelde declaratie per jeugdige is de afgelopen periode licht gestegen van € 11.147 in 2019 naar € 11.644 in 2021. Hoewel dit bedrag redelijk stabiel is gebleven, is dit bedrag ten opzichte van de regio hoog. Zie figuur 4 in de bijlage.

➤ Verschuiving van midden- naar topsegment

Zoals regionaal afgesproken is in 2021, als voorbereiding op de nieuwe inkoop, gestart met uitfasering van het middensegment naar het zgn. topsegment. Uitfasering vindt geleidelijk plaats en niet per een harde datum. Er heeft daardoor een verschuiving plaatsgevonden van aantal jeugdigen van het midden- naar het topsegment. Zie figuur 5 in de bijlage.

Ad 4) Landelijk

De kosten voor jeugdzorg stijgen niet alleen in de gemeente Dalfsen. Dit is een landelijke trend. Naar aanleiding van de (landelijk) stijging van de kosten van jeugdzorg heeft in 2021 een landelijke arbitrage commissie onderzoek gedaan naar de middelen die nodig zijn voor de uitvoering van taken uit de Jeugdwet. Uit dit onderzoek is gebleken dat gemeenten structureel te weinig middelen ontvangen voor de uitvoering van de jeugdzorg. Zo blijkt onder meer dat de problematiek waarvoor een beroep gedaan wordt op jeugdhulp in zwaarte toeneemt. Dit leidt tot een stijging van de gemiddelde kosten per jeugdige en maar ook van de totale kosten voor jeugdhulp. Op basis van advies van de daartoe ingestelde arbitragecommissie ontvangen gemeenten in ieder geval tot en met 2028 extra middelen voor de uitvoering van de jeugdzorg.

Deze middelen zijn bedoeld om:

- (1) tekorten uit het verleden te compenseren,
- (2) zorg te dragen voor betere dekking van de uitvoeringskosten van jeugdzorg op dit moment en in de komende jaren, en
- (3) ter financiering van maatregelen gericht op een betere beheersing van de kosten van jeugdzorg. Bij dat laatste moet gedacht worden aan investeringen in preventie en algemene voorzieningen die op termijn moeten leiden tot lagere kosten voor specialistische jeugdhulp.

Voor de gemeente Dalfsen betekent dit dat circa € 1,5 miljoen per jaar, over de jaren 2022 tot en met 2025, is toegezegd door het Rijk. Het bedrag voor 2022 is via algemene uitkering ontvangen in het gemeentefonds (septembercirculaire 2021). Definitieve besluitvorming voor de overige jaren is overgelaten aan het nieuwe (huidige) kabinet.

Conclusie

De taakstelling voor Jeugdhulp is gerealiseerd doordat deze is verwerkt in de begrotingen 2020 t/m 2023. Door veranderende omstandigheden is deze echter moeilijk te achterhalen, dan wel terug te zien in de begrotingen.

Vanaf 2020 is het programma 'grip op sociaal domein' gestart, dat diverse effecten heeft. Hierover wordt aan uw Raad via halfjaarlijkse rapportages 'sociaal domein' gerapporteerd.

Acties 2022 en verder

Uitgangspunt is, ook voor 2022 en de jaren daarna, tijdig de juiste hulp voor jeugdigen in te zetten. Om grip te blijven houden op de Jeugdwet, blijven we ook in 2022 en verder inzetten op diverse verbeteracties. Om tijdig de juiste hulp aan jeugdigen in onze gemeente te blijven bieden, maar ook om grip te houden op de uitgaven. Hiertoe gaan we concreet het volgende doen:

➤ Preventiebeleid

Eind 2021 is de nieuwe preventienota MO door uw raad vastgesteld. Op basis hiervan wordt ook vanuit het onderdeel Jeugd in 2022 meer werk gemaakt van het opstarten van voorliggende/algemene voorzieningen en preventie. Ook wordt in dit kader jeugd- en jongerenwerk beter met het onderwijs verbonden en wordt de samenwerking onderwijs – jeugdhulp versterkt. Zodat school en jeugdconsulenten elkaar beter weten te vinden. Dit kan in bepaalde situaties voorkomen dat jeugdigen specialistische jeugdhulp nodig hebben.

➤ Pilot POH-jeugd GGZ

Ook wordt, naar aanleiding van de gesprekken met de huisartsen, in 2022 gestart met een pilot Praktijkondersteuner Huisartsen voor Jeugd GGZ (POH-Jeugd GGZ). Gesprekken met een POH-Jeugd GGZ kunnen eveneens voorkomen dat specialistische jeugdhulp ingezet wordt.

De verwachting is dat beide acties op termijn een besparing opleveren. Waarbij eerst aan de voorkant geïnvesteerd moet worden en er niet direct (hetzelfde jaar) effect te zien is

➤ Data gedreven werken

Binnen de gemeente Dalfsen is een start gemaakt met data gedreven werken. Er loopt nu een pilot bij de Participatiewet. Het streven is de pilot ook uit te rollen naar de Jeugdwet. Dit geeft ons (meer) informatie om toekomstige ontwikkelingen te voorspellen en hier zo goed mogelijk op in te spelen.

Financiën:

De begroting 2022 is door uw raad in november 2021 vastgesteld en blijft gehandhaafd. Hierin is een stelpost van € 300.000 structureel opgenomen als reserve voor onvoorziene omstandigheden.

Vervolg:

Uw raad wordt verzocht deze memo te betrekken bij de behandeling PPN 2023-2026.

Bijlagen:

Ontwikkelingen cijfermatig.

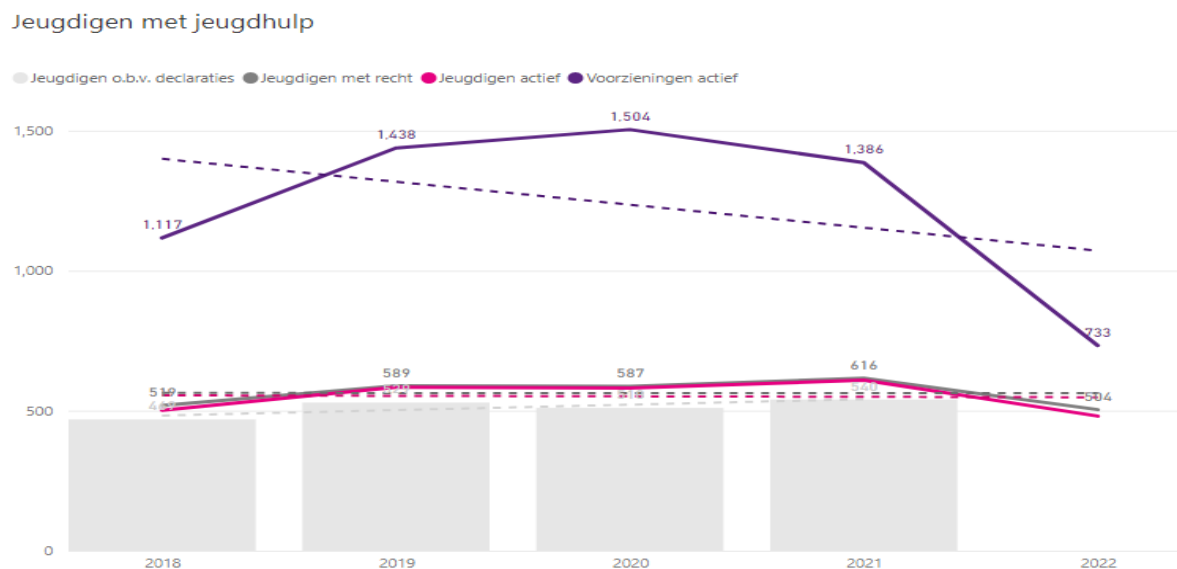
Burgemeester en wethouders van de gemeente Dalfsen,

de burgemeester
drs. E. van Lente

de waarnemend gemeentesecretaris/alg. directeur
H.J. van der Woude

Bijlage bij raadsmemo

Figuur 1:
Jeugdigen met jeugdhulp

Toelichting grafiek:

- *Jeugdigen o.b.v. declaraties*: betreft het aantal unieke jeugdigen met (jeugd)zorg in natura waarvoor een declaratie ontvangen wordt.
- *Jeugdigen met recht*: betreft het aantal unieke jeugdigen waarvoor een jeugdzorgbeschikking is afgegeven. Het gaat hier zowel om de jeugdigen waarvoor gedeclareerd wordt, jeugdigen die nog op de wachtlijst van de aanbieder staan voor behandeling als jeugdigen met een reeds afgerond zorgtraject, waarbij de afsluiting (nog) niet administratief is verwerkt. Met name de laatste groep lijkt het grote verschil tussen jeugdigen op basis van declaraties en jeugdigen op basis van recht te verklaren.
- *Jeugdigen actief*: jeugdigen die daadwerkelijk jeugdzorg hebben ontvangen.
- *Voorzieningen met recht*: Dit betreft het aantal voorzieningen dat is toegekend. Aan een jeugdige kunnen meerdere jeugdhulp voorzieningen zijn toegekend.

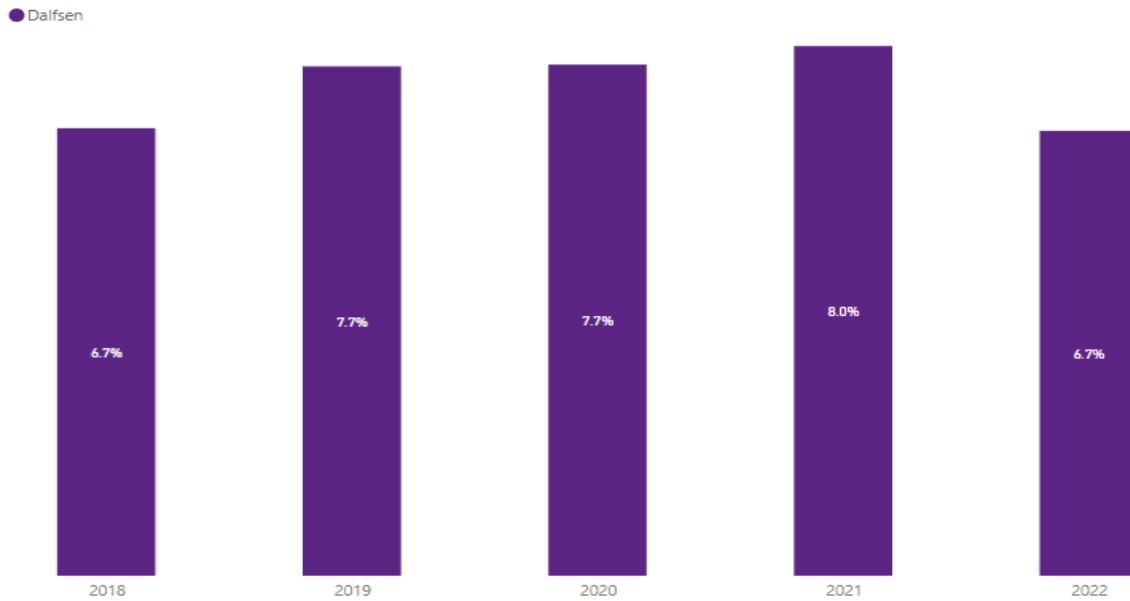
Wachtlijsten

De roze lijn ('jeugdigen actief') en grijze lijn ('jeugdigen met recht') lopen nagenoeg identiek. Dit betekent dat jeugdigen die een toewijzing voor jeugdzorg hebben ontvangen, ook daadwerkelijk jeugdzorg hebben ontvangen.

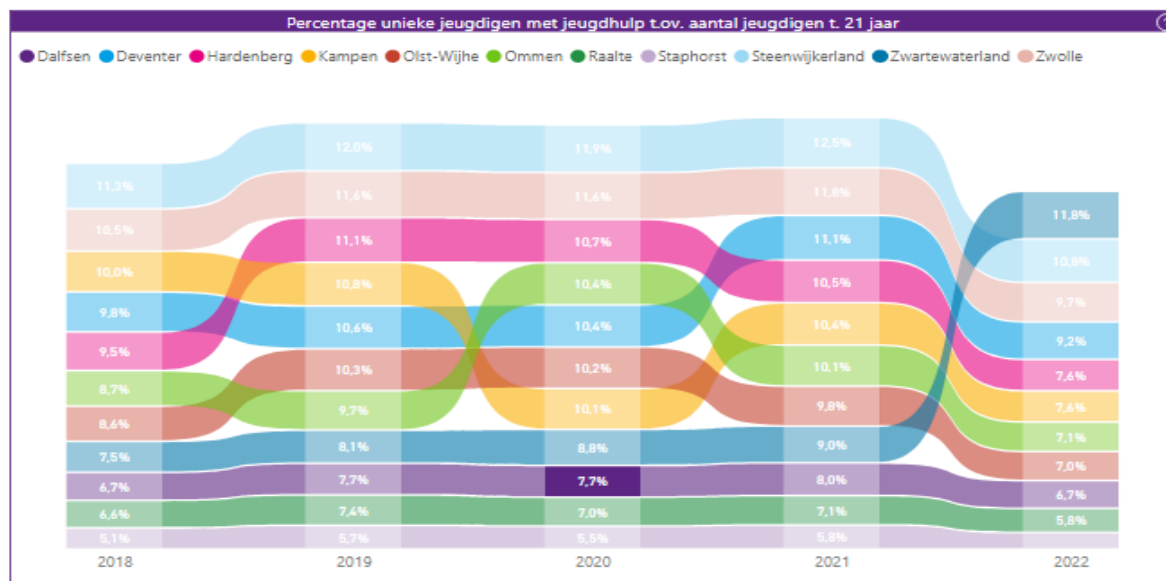
Er zijn nauwelijks jeugdigen die wachten op verzilvering van hun indicatie.

Figuur 2:
Percentage unieke jeugdigen met jeugdhulp Dalfsen

Percentage unieke jeugdigen met jeugdhulp t.ov. aantal jeugdigen t. 21 jaar

Figuur 3:
Percentage unieke jeugdigen met jeugdhulp gemeenten regio

Figuur 4:
Overzicht gemiddelde declaratie per jeugdige gemeenten regio

Zie hieronder een overzicht over 2021

Gemiddelde declaratie per jeugdige		
nr	gemeente	bedrag in €
1	Kampen	8.330
2	Zwartewaterland	8.863
3	Olst-Wijhe	8.973
4	Deventer	9.610
5	Hardenberg	9.635
6	Staphorst	9.924
7	Ommen	10.680
8	Zwolle	11.076
9	Dalfsen	11.644
10	Raalte	12.082
11	Steenwijkerland	13.513

Figuur 5:
Verhouding midden-/topsegment

Verhouding midden- en topsegment					
Jaar	middensegment		Topsegment		
		%		%	
2019	335	53	292	47	
2020	314	49	322	51	
2021	210	31	461	69	